

LA CAMPANA DE GRACIA

L' ANY VELL AL ANY NOU:—Menut, jo 'm retiro... Y aquí 't deixo aquestas joguinas porque t' entretinguis.

ULLADA POLÍTICA

Bó malament, s'ha complert el precepte constitucional. Ja tenim pressupostos. Son els mateixos de l'any anterior, els quals eren els de l'any precedent, ab'pètitas variants que no afecten a la seva essència ni alteren la seva ineficàcia en lo que atany a la satisfacció de les necessitats del país. Votats, casi sense exàmen, a pas de carga, y baix la pressió de certes amenasses qu' en opinió de molts posaven en perill al sistema parlamentari, ja al contribuent no li queda altre remey que pagar lo que li exigeixen sense esperar cap compensació als seus sacrificis. L'Espanya morta continúa devorant a l'Espanya viva.

En Moret, destilant satisfacció per tots els poros, va entonar un discurs de color de rosa, concedint a las Corts quinze dies de vacaciones, y prometent empendre feyna llarga y útil tant bon punt tornessin a reunir-se. Però las il·lusions de n Moret son com las flors, que segons frase de un famós poeta, duren sols l'espai de un mati. La proba, que al dia següent, en un banquet organitzat per la Comissió de Pressupostos, pronunciava un non discurs, trist com un enterro, en el qual deixava entreveure la seva pròxima mort ministerial.

¿Qué dimontri havia succehit per establir-se en el seu temperament un cambi tan radical de humor?

S'ha de suposar que si no las tenía totas, era degut a la qüestió de las pretensions del element militar, sustentadas pel ministre de la Guerra. Durant alguns dias s'ha vingut parlant de la probabilitat de una nova crisis ministerial, en virtut de la qual se conferiria al general Luque l'encàrrec de formar ministeri, concedintli'l decret de disolució de las Corts. Una demostració més de que aquí, de un quant temps ensa, las situacions polítiques se disolen com els bolados dintre de un vas d'aygua.

Cert que difícilment s'endavina que pugui arribar a tenir consistència una situació militar, tant si s' regula per las prescripcions constitucionals, com si prescindim d'ellas en absolut pera tirar al dret sense miraments. La rassa dels Narváez, dels O'Donnells, dels Prims, ja fa temps que s'ha extingit a Espanya. Pera portar a cap certs intents, faltan homes que, al mateix temps qu'empunyen el sabre, arastrin una gran forsa de opinió. No basta el voler anar lluny si no s' conta ab medis hàbils per arribarhi. La constitució de un govern militar faria bó l'preegi de n Maura de que no duraria ni dos mesos.

Tot aixó deu haver-se tingut en compte, si hem de creure que s' han fet grans treballs de tira y afloja per arribar a una avenencia. Ja s' diu avuy que l' general Luque s' resigna a que l' ram de guerra entengui sols en els delictes que per medi de la paraula, parlada o escrita, s' cometin contra la patria y l' exercit, com a colectivitat o entitat, mes no contra las personas que l' constitueixen. Posat en el terreno de las concessions, no será difícil que al últim arribi a comprendre que no hi ha per qué dividir las facultats del poder judicial, y que de tots els delictes sens excepció, comesos per homes civils, ne poden entendre l's Tribunals ordinaries.

Gustós se prestará en Moret a patentisar els seus sentiments liberals, apretant més y més els tornils a la premsa. Ja fa molt temps que acaricia l' idea de fer aprovar una nova llei molt rigorosa contra lo qu' ell ne diu la difamació, en virtut de la qual, no ja sols la patria y l' exercit estaran a cubert de tot atac, sino també l's homes públics qu' están fent la felicitat d' Espanya. De mica en mica aquí tothom será inviolable, desde l' rey fins al últim polissón. La tinta dels periódichs negra com el crim, será tinguda per pecaminosa, com no s' emplehi en deixatar las més estupendas al·lusions. Las plumas d' acer serán consideradas com a punyals. Llavors Espanya, entregada al culte del dissimulo y de l' hipocresia, será completament dit-xosa.

La qüestió del nomenclament d' arcades de R. O. ha produhit disgustos de molta consideració en las filas monárquicas y en las mateixas taifas ministeriales.

Els partits de oposició acostumats a veure ns despossehits de la presidencia dels Ajuntaments, fins en las localitats ahont contem ab grans majorias dintre de las corporacions municipals, contemplem ab gran satisfacció l' desconcert que s' promou entre l's monárquics per aquest motiu. En el pecat de arrebatarnos lo que ns toca de dret, troban ells

la penitencia. Ja ho diu l' adagi: «Els gollts se creman.»

Y tant com se cremant!

Ab motiu del nomenclament de alcalde de Córdoba s' ha donat gust a n' en Montero Ríos y s' ha desai-rat al marqués de la Vega de Armijo, qui s' ho ha pres tant a la valenta, que fins ha presentat la dimissió de la presidencia del Congrés. En Montero Ríos li ha cantat la cartilla al seu colega, afirmant qu' en una entrevista que varen tenir els dos xaruchs, si bé es cert que va donarli la mà, va ferho tal com se fa ab aquellas personas a las quals no s' vol tornarias a veure may més de la vida.

S' assegura que l' govern pera desagrar al de la Vega, en compensació al alcalde de Córdoba, li concedirà dos governs civils. Però l' de la Vega, de moment ha manat recullir tots els papers que tenía en la presidencia del Congrés, com volguent significar qu' está disposat a mudar de casa. Els enfados en aquesta edat son molt perillosos.

Peró, per un punt s'escorren las mitjas, y ja s' diu que l' Duch de Almodóvar, veguista acérrim, está disposat a abandonar la cartera pera complaure al seu padrí, y no sols la cartera, sino la presidencia de la Conferencia de Algeciras, próxima a reunirse, ab lo qual ja serán dos els conspiciens qu' en pochos dias l' haurán dimitida, donant als diplomátichs estrangers un gran exemple de la formalitat ab que aquí s' resolen aquests punts y aquests puntillos.

Y veis'hi aquí com també per aquest costat pot venir la crisis. Ara sols falta que si s' dona una satisfacció a n' en Vega de Armijo, en Montero s' enfadi, y obhigi al seu gendre García Prieto a dirli a n' en Moret:—D. Segimón: busquis ministre.

Diguin si ab totas aquestas contradansas, no sembla que s' anticipi'l Carnaval.

¿Qué n' sería de divertida aquesta Espanya, si no hi hagués tants espanyols que s' están morint de fam!

S' ha constituhit el nou Ajuntament de Barcelona. De las deu tenencias d' arcaidía se'n cedian quatre als regionalistas, y aquests no las varen admetre. Pitjor per ells. De desagrahits l' infern n' es plé.

En cambi, van dificultar el nomenclament del Sr. Giner de los Ríos pera la primera de ditas tenencias, y ab la complicitat de dos republicans se varen sortir ab la seva, faltantli al Sr. Giner un vot pera quedar legalizada la seva elecció en el primer escrutini.

La mateixa falta de disciplina per part de dos ó tres republicans, se va fer notar en el nomenclament de la comissió de consums. Aixó es deplorable, y ha arribat l' hora de que las autoritats del partit procedixin ab saludable energia, contra l's que olvidan els debers que contraguieren al aceptar el càrrec de regidors en nom y representació del partit republicà.

La subjecció a la disciplina es un deber de honor. El faltarihi, únicament pot tenir disculpa en casos especials que afectin a la conciencia individual; may emperó quan no s' hi oposen més que las concupiscencias de l' ambició ó l's concells del despit.

Aixís, donchs, qui s' baja fet acreedor a la rambata del partit, just es que n' sufreixi las consecuencias. Pochs y lleals, valen y poden sempre més que molts aumentats ab alguns traidors.

PEP BULLANGA

Entrada d' any

ER ser propósit que no sol eum-plirse, no comensarém ab la vulgaritat «Any nou, vida nova.» Si al home se li fa molt difícil cambiar de vida, molt més encare a las colectivitats que arrosegan la feixuga carga dels atavismes y s' debaten impotents y cegas en el pantano de las preocupacions y l's egoismes.

Recordo que al finir l' any 1904, qu' era l' quint després dels grans desastres, semblava que havia de sobrevenir un cambi radical en la manera de ser de nostra desventurada patria. El desitj de véurela redimida forjava la il·lusió de que s' reviscolarian las energías nacionals y de una manera ó altra trobarian un bon camí, y cas de no trobarlo n's l' obri-riam mal haguessim d' esbossinar a barrinadas tots els obstacles que l' intercepsessin. Arribarem a fi d' any trobantnos en la mateixa ó pitjor situació que al comensarlo. No hem adelantat un pas, y l' no ade-

lantar, en situacions críticas y dolorosas com las qu' estém atravessant, equival a un retrocés.

N' hi hauria per desesperar si al compás de la nostra forçada impotencia, filla de un cúmulo de causas que sería molt llarch desentranyar, els que han fet la desgracia de la nació cresquessin en poder y forsa. Mes no es aixís: ells també son impotents y no van enlloch, com no sigui a la ruina y a l' anul·lació.

Teniam al comensar l' any un ministeri postís presidit pel general Azcárraga, sens altra missió que la de anar tirant ab las Corts tancadas, en la impossibilitat d' explicar els misteris de una crisis surgida a mitjans de desembre del any anterior.

Al general Azcárraga va succehir en Villaverde, qui tampoch pogué reunir las Corts, perque ab tot y tractarse de un antich correligionari, la majoria l' hauria devorat com a dissident qu' era de las forsas capitanejadas per en Maura. El partit conservador estava en crisis, devorat per las intestinas discor-dias. No podia donar un pas sense caure a tom-ballons.

En aquesta situació foren cridats els liberals, no menos dividits que l's conservadors per la qüestió de la jefatura. Fácil era de preveure la seva impotencia, desde l' moment que careixian de ideals, de programa y de disciplina. Però, a manera del judici de París, era precis adjudicar la poma entre las Tres Desgracias que la cobejavan. Y fou elegit, sino l' més guapo, el més vell y arruïnado.

El Sr. Montero Ríos rebé ab el poder la clau del rebost y l' manubri de la máquina electoral. Satisfe-tas las necessitats y ambicions dels membres de la seva familia, aspiració suprema de un tan conspicuo personaje, s' efectuaren las elecciones, com s' efectúan sempre a Espanya, ab un gran lujo de cubileteig y un gran derrotxe de polvos de la Mare Celestina de l' influencia oficial; se reuniren las Corts; la revisió de las actas brutas, qu' eran en número considerable, exigí una llarguissima bugada, y per fi de comptes, resultá que l' vell Montero no podia gobernar ab las Corts mateixas qu' ell s' havia fabricat expressament. A las primeras de cambi, quedá desmontat. Y caygué del poder sense haver pogut realisar més que un acte: la suspensió de las garantías constitucionals a Barcelona y sa provincia. Un rasgo del liberalisme especial que gastan els que dintre de la monarquia representan el major gran possible de democracia.

En Moret es cridat a recullir la herencia, y van quatre ministeris en un any.

A pas de carga, y en la expectativa de mals majors irreparables, s' aproban uns pressupostos que venian arrossegantse desde l' any 1903, y qu' en puritat no satisfan a ningú, ni als mateixos que varen forjarlos, ni als que, pera sortir del pas, els han hagut de patrocinar.

Així s' han perdut dos anys enters, que havian de consagrar-se a reparar las necessitats del país cada día més apremiats y desesperados.

Comparis l' any 1905 ab l' any 1873, sobre l' qual els monárquics han volgut lliensar sempre tot el pes de un ominós descrédit.

En la calumniada República, es cert que l's ministeris duravan poch, perque l's personatjes republi-cans no eran ambiciosos, y l's bastava la més mínima insinuació pera deixar las poltronas a altres que s' creguessin ab majors forsas pera fer la felicitat del país. Però tota tenían ideas, y tal com las havian propagadas, procuravan encarnarlas en el govern. De projectes beneficiosos al país n' hi havia plétora, y en quant a decisió pera plantejarlos, se pot dir que no s' retrocedia davant dels majors obstacles. Obligats a fer cara a dos guerras civils y a una guerra colonial, la miseria no s' havia ensenyorit del país, com en els presents moments, de pau sepulcral y descomposició cadavérica. Els cambis estavan a la par, corria l' or y abundava la feyna. Els treballadors no havian d' emigrar d' Espanya, en busca de un bocí de pa. Y ni un sol cas se va donar de immoralitat y de negocis bruts que pugnin compararse de lluny ó de prop, ab el gran escándol del estampillat exterior. Honrats y pobres varen entrar en el poder els republicans, y pobres y honrats varen sortirne.

L' any 1905 desapareix deixant darrera seu com un núvol espés prenyat de preocupacions.

Els últims dias, el president Moret, fingint una gran alegría, per haver lograt l' aprobació del pres-upost, pronunciá un discurs ab honors d' aria de tenor, afirmant que l' cel estava seré, y que no hi havia res que témer.

Donchs bé, l' endemà, en un banquet de Lhardy, pronunciava un altre discurs, ab honors d' elegia. Digué que la política es com la vida y recordá la frase de Carlos IV al seu confés:—«Padre, mi vida va a acabarse, y por si fuere, dentro de un rato me despediré de todos.»

Y a continuació afegí:—«Pues bien, en política no puede precisarse la duración de la vida, y si la mi-

nisterial para mí cesa pronto, habré dejado de ser Presidente del Consejo, pero siempre seré para ustedes Segismundo Moret.»

¡Bonich principi d' any! Comensém representant *El puñal del godo...* Barraca pobre y destartada. Nit fosca, aclarida a intervals pels llampechs seguits del terratremol del tro. Y l' país, esma-perdut, exclamant com el protagonista del drama de Zorrilla:

«¿Qué tormenta nos amaga?»

Ja ho anirém veyent, y a lo que sembla no tardarém pas gayre.

Potser a la fi de tantas cobardias y imbecilitats se formi l' abecés en el qual se concentrarán tots els mals humors difusos en el cos polítich de la nació. Dolorós podrà ser aqueix tumor; pero de una manera ó altra s' haurá de reventar, y ab la reventada l's mals humors s' exhalarán.

Lo que convé es mantenir més estreta, més compacta que may l' aglomeració republicana progressiva. No cansarse, no desmayar es lo que importa. Si impotents han sigut fins ara las forsas populars, pesi a la seva importancia numérica y a la noblesa y al patriotisme de las seyas aspiracions, molt fácilmente pot succehir que s' converteixin en l' element primordial de la política del avenir.

Altres podrán abandonar ab cobardía els ideals de la llibertat: el poble deu sustentarlos sempre. Li va la vida y la dignitat.

Al entrar en el nou any de 1906, fém jurament de conservar la fé en la regeneració d' Espanya, conseguida per l' esforç del poble, agrupat sota l's plechs de la bandera republicana.

P. K.

UNA HISTORIA Y UNA DEDUCCIÓ

orts els telegramas de protesta ab motiu del atentat frustrat contra l' Cardenal Casanys semblan fets ab un mateix motiu. Las asociaciones que l's hi han donat curs se diria que son presa de una sola y única obsessió. Totas al unisson reclaman que s' posi fré a determinadas propagandas. Una d' ellas s' adelanta, manifestant que l' sumari hauria de comensar a instruir-se en las redacciones dels periódichs anti-clericales.

Com si l' desventurat Sala Comas hagués sigut un ser passiu, impresionable, subjecte a la fascinació de determinadas predicacions y lecturas.

Qui l' conegué y l' tractá dona per segur que Sala Comas, que tenía un caràcter concentrat, no era un receptor de impresions, sino més bé un forjador de impulsos interns.

Li agradava la soletat y l' aïslament. En sa casa de Vich no hi entrava ningú, y una bona part del temps la passava al camp, dedicantse a la casa, y procurant foragitar cara a cara ab la naturalesa, un gran dolor, qu' envenenà l' seu esperit per sempre més.

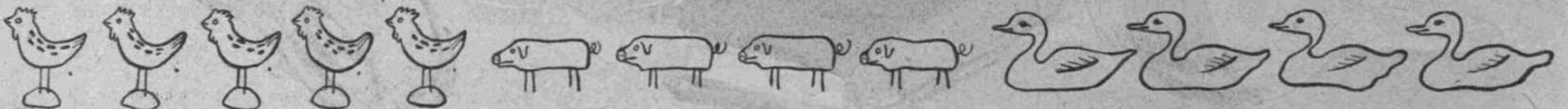
No podia sentir parlar de capellans ni frases; pero tampoch podia sentir parlar de donas. Tant aquells com aquestes li causavan horror. Y no sense motiu, si es certa l' historia que s' conta.

En Sala Comas en sa joventut estimá a una noya ab verdadera passió. Volia fer d' ella la companyera de la seva vida y la mare dels seus fills. Però la noya aquella li faltá. Se pretén que seduhida per un ensotanat, acabá anant a amagar la seva vergonya al fondo de un convent.

Y així fou com se desplaomá sobre l' desventurat Sala el castell de las sevas puras il·lusions. Son esperit se perturbá, encentense en el seu cor un odi inextingible contra la religió y l's seus ministres. Li havian arrebatat el tresor que més havia volgut. La mel de un amor defraudat, trahit, robat, se li torná un bassal de fel, ab totas las amargors de una rancunia incurable.

Desde aquell día funest signé lo que se'n diu un *missántropo*, un cap-ficat. Fugia l' tracte de la gent, se mostrava ab tothom poch expansiu y esquerp. Alguns fins el tenían per boig. Com a tal el reputavan els elements socials, als quals havia ofert en Sala l's seus serveys. Així ho han manifestat alguns dels més significats llibertaris de la Plana de Vich.

Arguirá falta d' equitat y d' esperit de justicia aixó de fer objecte del odi que sentia a tota una classe, sols per pertanyer a ella l' subjecte que l' havia ofés y que li havia robat las il·lusions. Pero no es propi dels enteniments perturbats formular certas distincions. Així se comprén, que havent concebut el projecte funest de suicidarse, desprendentse

de la feixuga càrrega de la vida, tractés de realitzar-ho, donant avants la mort a una elevada autoritat eclesiàstica que si res particularment li havia fet, representava un punt culminant de la seva obsessió enemiga y enconada.

Tot això serà tan insensat com vulguin però dintre de la perturbació de la seva ment es lògic. És un rasgo de la *razón de la sinrazón* de que parlan els psiquiatras.

Tant o més que l'anàlisi químic de las vísceras de 'n Sala Comas valdria la pena de practicar l'anàlisi psicològic de la seva existència.

Indagar, sobre tot, la certesa de aquella història que 's dona com a certa, y qu'és la que determinà la vessania del desventurat.

Llavors se veuria fins a quin punt es perillós y ocasionat a funestas conseqüències, no la propaganda de determinades idees, ni tampoch las campanyas empresas contra 'ls desmans de alguns que exerceixen indignament el sagrat ministeri del sacerdoti. Pel contrari, aquestes campanyas semblen un just temor entre 'ls que d'elles son objecte, poden contribuir encara a la moralització del clero.

Y això és, precisament, lo que temen els hipòcritas y 'ls explotadors, enemics de la llibertat del pensament, pantallas de totas las immoralitats, encubridors de tots els abusos y més de una vegada, partícipes de las gangas il·lícitas que s'obtenen, a la sombra de una sumissió bestial, ab la que s'imposa més que l'horror al pecat, l'horror al escàndol.

R.

¡ANY NOU!

¿Vida nova?

Si 'l bondados calendari no 'ns ho vingues a explicar, geom redimontri ho sabríam que l'any nou va a comensar?

El cel no muda d'aspecte, la terra té igual color, las onades se cargolan ab el seu etern remor. El dia engendra 'l bullici, la nit porta la quietud...

—Ja es aquí l'any nou!
—L'any nou ja ha vingut!

Surto innocentment de casa, y 'm trobo ab un avispat que s'empenya en ferme creure lo que en sa vida ha pensat. Aquell diu qu'és moretista, aquell qu'és conservador, aquell parlan de negocis, allà de la religió; els sabís volen fé 'l serio; els burros, el sabellut...

—Ja es aquí l'any nou!
—L'any nou ja ha vingut!

Els venedors de diaris m'aixorden ab els seus crits; els olors de las cloacas me tapan els esperits. Passa una modista alegre, passa un regidó estrit, y un pintor que fuma ab pipa, y un mestre bastant tronat, y un taberné ab brusa curta, y un vicari molt molut...

—Ja es aquí l'any nou!
—L'any nou ja ha vingut!

El sastre 'm clava mentidas, el sabater molts més; un amic de quatre dies ve a enmatllevarme dinés; el tranvia no s'atura per més senyas que li faig; no penso a pendre 'l parayguas y 'la núvols se 'n van a raig, el vigilant no vigila, l'escombriayre va brut...

—Ja es aquí l'any nou!
—L'any nou ja ha vingut!

Envío al meu fill a estudi y no me li ensenyan res; compro un pa de dugus lliuras y m'estafan en el pes; bescabio una pesseta y 'm tornan céntims de plom, demano al café una copa y 'm duhen aygua per rom; els brétols predican modos; las Messalinas, virtut...

—Ja es aquí l'any nou!
—L'any nou ja ha vingut!

Y van els forts, sense entranyas, als débils atropellant, y van els senyors Tartufos prenent actituds de sant. Y entre l'infernall estruendo de polítics atrevits, metges que al receptor matan y tresorers llarchs de dits, continúa la comedia d'aquest sigle corruptut...

—Ja es aquí l'any nou!
—L'any nou ja ha vingut!

Tot segueix del mateix modo, tot marxa 'l mateix que avans: las mateixas picardias, las mateixas jochs de mans, el mateix doll de miserias, el mateix desquiciament... Lo cual que no es cap obstacle perquè 'l públich ingocent digui radiant d'alegría y ab l'ayre ben convensut:

—Ja es aquí l'any nou!
—L'any nou ja ha vingut!

C. GUMÀ

QUANT MÉS AMICHS MÉS CLARS

E la meytat del Ajuntament de Barcelona, alguns dels regidors més influents condemnats a sortirne per haver acabat els quatre anys d'exercici, varen voler celebrar de una manera estrambótica la diada dels Sants Ignocents.

No tenim recort de que may s'hagués intentat penjar a la Pubilla una restallera de llufas tan colossals, ab tan poca manya y ab una desaprensió tan escandalosa.

Passém revista.

Primera llufa. La concessió de una indemnizació de més de 40 mil pessetas a un propietari de las Corts de Sarrià, per terrenos destinats a via pública, fa la mar d'anys. El Sr. Gelabert, que aixís s'anomena 'l propietari, a penas si s'atreveia a demanar-la. Y en menos de un mes se va tramitar l'expedient, ab una activitat y un empenyo tals, com si s'tractés de cosa propia. Va donar vapor al assumpto 'l Sr. Mir y Miró, parent, segons s'assegura, del interessat. Y ab l'apoyo de alguns companys de Consistori, que també tenen els seus compromisos, va ser votada a la fi una monstruositat que si arribés a prosperar, sentaria un precedent funestísim. Algú suposa que a las arcas municipals no hi hauria may prou diners per atendre reclamacions de aquest género.

Llufa número dos. Las bases de un contracte ab la Companyia de Dos Rius, en virtud de las quals, ella s'encarregaria de acabar las obras de conducció de las ayguas de Moncada propietat del Ajuntament, pera després vendre a la ciutat las que posseix la Companyia constructora. Defensor acérrim de aquest projecte, presentat per sorpresa, el famós Sr. Marial, que s'ha guanyat el títol de rey de las ayguas. Un Neptuno qu'en lloch del trident empuña una forquilla. No havent pogut fer prosperar el

que fos per tres, y per tres ha sigut, a pesar de totas las consideracions. Aixís se podrà dir que certs contractes lessius als interessos de Barcelona, son d'aquells que 's portan l'oli.

Llufa quinta. Adquisició de l'Abaceria Central de Gracia per una quantitat exorbitant, a fi de destinar-la a *Hôtel de Ventas*. Patrocinador de aquesta ganga, 'l Sr. Moles, que pera no ser menos que 'l senyor Marial no podia deixar la Casa Gran, sense escriure una clàusula en aquest desdixat testament, per més que la tal clàusula resulti fula, per haver sigut treta del pressupost extraordinari la quantitat destinada a n'aquest negoci. Pero a lo menos — diria 'l Sr. Moles — que 's vegi la meya bona intenció.

Ultima llufa. Proposició perquè s'asfalti el Saló de Sant Joan prescindint del requisit de la subasta, pera beneficiar a una determinada empresa. De las tres firmas que suscribían el dictamen ne foren retiradas dos; a pesar de lo qual el Sr. Nebot s'empenya en sostenir-lo, y 'la conjurats pera correspondre al apoyo que 's havia prestat el regidor fusionista, decidiren que la firma del Sr. Nebot valia per totas tres.

Acabém d'escriure la paraula *conjurats*, y ella ho explica tot. Quan arribà la de *vámonos*, els egregis regidors que havían de cessar, se diu que tingueren una reunió privada contrapuntantse a qui presentaria més enormitats, ab la condició de que totas havían de ser apoyadas per tots sense contradicció. Segons sembla, 'ls paladins de la desaprensió y de la barra adoptaren per divisa alló que diuen els que tant se 'ls he dona: «Por el tiempo que he de estar en el convento, me ensucio dentro.»

Y ho cumpliren al peu de la lletra: s'hi embrutaren.

Nosaltres sentím que 'l Sr. Serrallera que tingué a son càrrech la presidencia de la sessió, no vetllés poch ni molt per la *decencia* del saló de Cent. No 's comprén tanta tolerancia ab els qu'en el seu desenfrenatament, arribaren a olvidarse de tot: de la representació que han ostentat durant quatre anys;

La nota del dia

—¿Saben que fa de mal treballar ab l'eyna acondicionada d'aquesta manera?

negoci de la Riera Major y de las Gorgas, s'ha tirat com un cap grós a las de Dos rius, sense recordarse de qu'en altre temps havia dit que aquestas ayguas repartían el tifus a domicili. Els que creyan que l'aygua tot ho neteja y aclareix s'haurán de desenganyar, al veure que segons qui la remena tot ho enterboleix y embruta.

Y va la tercera. Exenció de una obligació imposada al tranvia d'Horta, en virtud de la qual venia l'empresa obligada a costejar l'empedrat d'entre rails, tant bon punt s'anessin urbanisant els carrers que recorre la línia. Un regalo de una infinitat de milers de duros fet a una empresa particular. Defensor de aquesta generositat inaudita: el famosísim Sr. Marial, que 's queixà de que totas las atencions se tinguessin sols ab la Companyia Anónima, de la qual, quan el negoci de la reversió, ell se constituí en advocat defensor dintre del Ajuntament. Se necessita tot el salero de aquest mon per aduhir certa classe de arguments, capassos de fer tornar roig a un guarda rodas.

Segueix la quarta. De aquesta se 'n encarregà la Comissió de Consums, composta de cinch regidors, y no dels que se 'n van, sino dels que 's quedan. Se tracta del concert ab els oliars. Segons un senyor regidor res més fàcil que obtenir un augment de 25.000 pessetas, sobre las 1.350.000 que importa l'encabessament concertat. Y no obstant, no hi hagué medi de convèncer als interessats. També podíam mitar-se 'l concert a un any, qu'és lo més natural, si es que no s'han de invadir las atribucions dels Ajuntaments veniders. Pero hi havia empenyo en

dels honrats electors als quals la degueren; de que la major part dels dictàmens presentats per sorpresa, careixian de bastants requisits legals; de que es precis donar temps per estudiarlos als que desitjan conèixerlos; de que es un abús intolerable atropellar el dret agé y prolongar una sessió horas y més horas, fins a dos quarts de sis del matí, sense més objecte que arrancar per obra del cansanci, acorts que difícilment se podrien obtenir previa una detinguda y rasonada controvèrsia.

El Sr. Serrallera, en sa qualitat de president, havia de oposarse a tots aquests desafurs, si es que no volia passar plassa de cómplice dels desaprensius.

¿Es que hi havia, per part d'ells, el deliberat propòsit de posar en berlina al partit republicà? ¿No 'n tingueren prou encare, durant tot el quatrieni que acaba de transcorre, de viure completament divorciats de l'opinió republicana, qu'en el últim dia havían de clavar l'I. N. R. I. sobre l'ignominiosa creu? Perque es un fet lamentable que mentres han sigut concejals els que de tal manera procediren en l'última sessió, més que regidors del partit, ho han sigut de las sevas passions y dels seus interessos. Els detestables concejals de ofici del temps del caciquisme han tingut en ells uns dignes successors. Del partit ne reberen l'investidura y may se recordaren de correspondreli ab una mica de consideració. Ni tant sols freqüentavan els Circles pera ferse intérpretes de las nobles y honradas aspiracions dels correligionaris. Vivían completament descarriats de la política republicana, y si 'l partit tolerava 'ls seus desvíos y dissimulava las sevas etzeggalladas

era sols pera no donar greix al enemich y ab l'esperansa de que un dia ó altre entrarian en rabó y 's corretjirian.

Esperansa vana, burlada cínicament ab la desatentada conducta qu'observaren en la sessió del dia de Ignocents, en la qual no semblava sino que haguesen perdut el seny fins al extrem de figurarse que lo que feyan en la sala del Consistori no havia de trascendir al exterior. No d'altra manera 's pot arribar a comprendre tanta insanitat y tanta barra.

Salvem de las nostras indignadas censuras a alguns prestigiosos correligionaris que no votaren cap dels esmentats acorts: alguns no assistiren a la sessió; altres se retiraren de la sala al notar el carís que prenía la cosa: algún, com el Sr. Bastardas, se mantingué ferm en son lloch, fins al final, parlant ab eloqüència y votant ab fermesa contra aquella requa de despropòsits que tenen las agravants de la sorpresa y la nocturnitat.

Si 'l prestigi del partit republicà hagués pogut de aquesta feta quedar compromés, l'hauria salvat el Sr. Bastardas, modelo de integritat, de serietat, de conseqüència política y de honradas acrisolada. Pero no: 'l prestigi del partit está molt per damunt de las imbecilitats de mitja dotzena de desaprensius. No 'l representan ni 'l poden representar de cap manera, els que tant mal us han fet de la investidura que d'ell varen rebre, quan tothom creya que la mereixían y que sabrían dignificarla. A cada hn lo seu. El descrédit que s'han guanyat cayga tot damunt d'ells. Aixís ha de ser en bona democràcia. No té 'l partit motiu, ni interés, ni obligació de cubrirlos ó disculparlos. Que 's fiquin enhorabona a casa seva pera no sortirne may més, y si las orellas els xinlan prènguinho per una verdadera xinlada general, pensant qu'en tots els centres republicans, en todas las tertulias ahont se reunexien correligionaris, pels cafés, pels teatros, pels passeigs, pels carrers, per tot arreu, se parla d'ells sense deixals-hi un os sancer.

Ab la mala conducta dels seus representants, las democracias, lluny d'embrutarse 's netejan y 's pulen, quan en lloch de deixar passar el bou per bestia grossa, li clavan un bon catxetasso y l'envia al arrastre.

P. DEL O.

Parla Salmerón

ELS francesos tenen una bona costum que 'ls espanyols hauríam d'imitar: la de fixar en tots els Ajuntaments els discursos de trascendencia que pronuncian els Diputats de la nació y que 'l Parlament considera dignes de tal honor. Aquest tribut de consideració bé se'l mereixen els que 's desvetllen pel bé de la patria. Per altra part, la claror que brolla de las inteligències privilegiadas es convenient que il·lumi 'ls últims recons de la nació. No hi ha manera més adequada de mantenir viu l'esperit públich, factor essencial de la vida democrática.

L'honor de la publicitat hauria merescut a Fransa 'l notable discurs pronunciat per Salmerón en el Congrés, el dia 27 de Desembre, en la discussió del pressupost de la Guerra, obra admirable de un insigne estadista y de un gran patriota. Y en quins moments de oportunitat va pronunciar-lo! Quan la desorientació sembla perturbar tots els esperits; quan ningú troba ideals que vivifiquin y realin el concepte de patria, y per tot arreu s'oviran terribles amenasas contra la independència de la nacionalitat, y per tot arreu se respiren rezels de que 's puguin acabar de perdre 'ls últims restos de las llibertats públicas conquistadas ab la sanch dels nostres predecessors.

L'eminent repúblic, desde las alturas d'un pensament dominant, senyala 'ls camins que hi ha que seguir pera que Espanya, avuy tan decayguda, torni a ser forta y respectada, cumplint la missió d'erigirse en llas de unió de las Repúblicas americanas de la nostra rassa ab el vell continent, y prestant un nou servey a la causa de la civilisació universal. Pera conseguirlo, ha de reorganizar la forsa pública, única garantia de la independència dels Estats: ha de possehir un exercit y una marina adequats a sos medis, pero de una virtualitat positiva que la capaciti pera intervenir profitosament en la vida internacional. Y aixó ho pot conseguir fàcilment, acabant ab rutinas perniciosas, podant l'arbre de totas las ramas mortas, y sobre tot procurant que la forsa pública sigui algo que no viva de halagos ni caricias del Poder, algo que no deprenda de sus propias, determinadas sgestiones, interesadas ó pasionales, sino que sea la resultante del espíritu común públich, y que al encarnar en la vida de un hombre digno, de un ciudadano libre, pueda responder a esto que tenéis en los labios, pero que desgraciadamente en la realidad no encarna, que se llama un pueblo libre, una nación democrática.

«... ¿Qué exigiria la realizació de lo que yo no deseo sino apuntar? Pues sencillamente esto, señores diputados: que transformemos fundamentalmente la naturaleza del ejército. El ejército es, el ejército ha sido en el pasado siglo fuerza a servicio del poder para dominar el país. El ejército ha tenido por escuela práctica la guerra civil y la guerra colonial, y esas dos han sido malas, funestas siniestras escuelas.»

«... Yo preguntaría al Gobierno: ¿está dispuesto

á que el ejército de España deje de ser un ejército de dominación del país para llegar á ser un ejército de la nación? Este es el primer problema. Porque si quereis esto último, y no creo que podréis negarlo, y si ha de ir vuestra voluntad en consonancia con vuestra declaración, yo comienzo por afirmar que necesitamos prescindir de mucha obra muerta, que hay que manejar la podadera implacable, sin lesionar derechos personales, teniéndolos en aquella relación en la cual es bueno que el Estado no vaya á violar derechos en cierta legítima relación adquiridos, por más que tratándose de funciones del Estado, el Estado es soberano en todo tiempo para regularlas, para regirlas, para ordenarlas y hasta para suprimirlas; y que hemos de dotar á ese ejército de condiciones tales que le permitan desempeñar el alto servicio que la nación de él reclama, dando el máximo de rendimiento de fuerza libre con el menor sacrificio posible. Y en este caso, á mí me bastaría, por mucho que diste de nosotros, poner por delante, para inspirarnos en esa dirección, lo que ha pasado al Japón en relación concreta á su ministerio de la Guerra.

El Japón tiene un presupuesto ordinario de 87 millones de yens, que equivalen á poco más de 83 millones de pesetas, y con eso tiene 150,000 hombres en activo y tiene hasta 300,000 en la reserva; y con esa base ha hecho el prodigio de vencer á aquel coloso caduco, precisamente porque allí había obra nueva, había ideales, había un ejército en quien encarnaba el alma de un pueblo, mientras que en el otro sólo había un cuerpo inorgánico y destrozado, un alma atávica, una aspiración de tendencia divina, apartándose de aquella real, positiva, humana, que atesora la grandezza y la prosperidad de las naciones.

Yo bien lo sé; se me dirá que lo que hace el Japón no podemos realizarlo nosotros. Sea. Tenemos mucha obra muerta. Podad el árbol, dadle el destino que le cuadra; pero no hagáis que eso impida que se rehaga y reconstituya la savia de ese árbol para producir nuevas, esplendentes ramas.

Sentadas estas premisas, l'insigne república enumera todas las reformas que s'havían de acometre: la sustitución de la vida de guarnición por la de fortificación y campamento; la millora de l'alimentación del soldado y del sou dels jefes y oficiales de coronel en avall (tenint sempre sols el precisos); la práctica de maniobras y movilizació. Molt podria ferse en aquest sentit ab l'actual pressupost de 152 milions, ben aplicat. Preconisa, com es natural, el servei general obligatori, encare que sigui baix la base de la República helvética, á fi de obtenir el màxim de rendiment de força ab el menor gasto possible; y la necessitat de dotar l'exèrcit de un cervell, de una inteligencia suprema, condensada en la Escola Superior de Guerra, que tan maravillosos resultats ha produhit á Alemania y á Fransa.

Allí el soldado es joven, —diu Salmerón,— pero sobre la base de ser hombre, hombre vigoroso; allí comienzan por hacer la selección en el cuerpo para acabar por consumarla en el espíritu, en vez de lo que desgraciadamente entre nosotros acontece, que suele con frecuencia hacerse una selección al revés, cuerpo flaco, cuerpo endeble, sin robustez, sin el vigor, sin la educación física y moral necesaria, allí puesta la mira en obtener esas preciadas condiciones, fundamento de toda obra ulterior de esfuerzo individual, se ha procurado que no se lleve tarde al mando de aquella primera unidad militar en que puede producirse una prueba acabada de

las virtudes esenciales militares, y cuando se ha llegado á ser mayor, el progreso es rápido mediante la prueba de suficiencia, la aptitud acreditada, las virtudes militares demostradas, y llegan al generalato gentes que están en la plenitud de la vida, oscilando á lo sumo entre los cincuenta y cincuenta y cuatro años.

Esto es absolutamente indispensable que se haga, porque si bien la primera materia ha de ser moldeada por los órganos inferiores en el ejército, la inspiración, el espíritu, *quid divinum* que en definitiva decide de la empresa colectiva, ese sólo puede anidar en cerebros organizados, en cuerpos varoniles y vigorosos.

No hein pogut donar mes que una pàlida idea del hermós discurs del insigne repúblic, de qui no podrí dirse ab justícia que haja sobreposat els apassionaments polítics als debers del més desinteressat patriotisme. Y no tenim que sentirho l's republicans. Fent patria's fa República. Y ab l'invocació de la patria semblan allunyar-se de la realitat quimeras de predominis amensassadors que en aquests últims temps flotavan en l'atmosfera política, y que si arribessin á condensarse, acabarian ab l'última esperansa de regeneració d'Espanya. La veu del apòstol ha aplanat las onades y l's aucells malatruchas han girat quia.

DE PILLO A PILLO, VA 'L RESTO

Un bandoler d'aquells homes feréstechs que fan la pó á tota la serraña exigint al vianant á peu ó en cotxe els diners ó la vida, d'anarse á confessar al rector d'un poble va tenir la osadia, perque li perdonés els crims y robos y demés feïllons qu'ell havia comés ab las personas durant toda sa vida.

Li contestá l'rector, ab bonas paraulas, que absoldre'l no podia perque l's assassinat sense l'ajuda de Deu varen morirse, y que las sevas ánimas dalt del cel no entrarian sino aprontava quartos per poder redimir las ab oracions, sufragis y sobre tot ab missas.

—Donchs, á qué costará molt aquesta broma? (preguntá l'gran belitre). —No: (contestá l'rector). Tan sols un'ansa. —¿Per tots plegats?—No, no: per cada víctima. —¿Si que m'costará car!—¿Qué n'ha fet molts de morts?—¿Quatre dotzenas!—¿Si que pical?—¿Quatre dotzenas d'ansas?—Be, rebaixim alguna cosa.—No pot ser. Las vidas dels que va assassinar, contiho com vulga, de diners i si n'valdrian y al menos quedarien ab la conciencia serena y ben tranquila.

—Vaja, no m'parlem més; perque las ánimas dels meus difunts pugan estar tranquilas, li vaig á donar l's quartos més prompte que la vista.

Y comensá á comptar las perruconas y posarlas á pilas, que l's esguards del rector feyan brillar ab cobdicia.

Peró l'salta-camins duptant encare

del oficial de bisbe va dirli, un cop contadas las monedas: —¿Vol dir que las mietas de las víctimas gosarán pau eterna?—Sense cap dubte, y jo, de Deu ministre assegurarvos puch desd' aquesta hora que l'ánima de tots aquells que occreure ja s'troban dalt del cel en la presencia de Deu, gosant ab ell d'eterna vida. —Donchs, així m'quedo l's quartos, (va dir l'lladre á n'el senyor rector): no necessitan els meus assassinsats per aquest viatge sas oracions ni missas.

LLEÓ VILA Y HUGUET

any 1906 neix prenyat. Si, senyors: neix prenyat de preocupacions y alarmas.

No falta qui entreveu un pavorós conflicte internacional, provocat per Alemanya, l'única nació autocràtica d'Europa, desde que a Rússia s'está desfont. Nació autocràtica, armada fins á las dents, que pot anul·lar, per virtut del aïllament en que viu, si de una manera ó altra no logra obligar á Europa á ballar un galop bélich.

De aquí l'importancia que s'atribueix á la qüestió del Marroch y á la Conferencia de Algeiras.

¡Ay de nosaltres, si l'primer misto que ha de provocar la confagració s'encén en el nostre país!

La Epoca, á pesar del seu esperit conservador, fa justícia á Salmerón, ab motiu de son últim discurs pronunciat en el Congrés. Y són tan lleals els termes qu'emplea, que bé podem afirmar que no sempre han de ser sospitosos els elogis dels adversaris.

Es decir, —diu La Epoca— que no ha sido el discurso del Sr. Salmerón obra de adulación á clase ni á sentimiento alguno, como otras veces ha hecho, tratándose del ejército, el jefe de la minoría republicana, sino obra de verdades, con toda elocuencia dichas á todos desde la altura en que colocan al Sr. Salmerón sus talentos y su historia. Su discurso de ayer, salvo algún que otro detalle, quedará como un breviario de la educación cívico-militar de España.

Molt s'han de dordre l's monàrquics de no tenir en las sevas filas homes de las condiciones intelectuales y éticas del eminent repúblic. Si l's espanyols, sense distinció de classes ni de opinions, volen de veras regenerarse, ja saben ahont han de anar á buscar la llum que l's aclarará l'camí, avuy tan tenebrós y sembrat de trenca-colls.

Ho ha dit el Sr. Gasset, ministre de Foment.

—Fa una cinquantena d'anys que l'ministeri de Foment no ha servit més que pera construir carreteras parlamentarias.

Carreteras que no tenian altre objecte que donar satisfacció als compromisos y als interessos dels polítics ministerials y dels cacichs. Carreteras que van de la Complacencia al Favoritisme. Carreteras qu'en lloch de ser un profit, representen una ruina.

La confessió del ministre resulta preciosa, per revelar que sols aquests son els fruits de la política dels partits monàrquics.

Llegeixo:

«El gobernador civil ha negat el permís que havian sollicitat alguns operaris sabaters pera celebrar una reunió y constituirse en societat.»

Aixó no vol dir sino qu'en aquesta provincia, á lo menos, la legalitat s'ha declarat en huelga. Procurin els obrers no declararsh'hi ells com á polítics, y tinguin la plena confiança de que després de uns temps ne venen uns altres.

El president de l'agrupació de Beneficencia de la Casa del Poble, ns demana la reproducció de las següents ratllas:

«Entre las importantes sumas llegadas para l's menesterosos per el que sigui un dia expert comerciant, opulent propietario y en política conseqüent republicá, D. Lluici Herrero y González, mort á Torrelavega l'25 de agost del corrent any, n'hi figura una de no escassa quantia á favor de aquesta Agrupació, consistient en mil mantas y mil samarretas de punt inglés, qual reparto s'va efectuant fa dias en el local de Fraternidad Republicana, Corts, 608. No es freqüent, per desgracia, que l's favorescuts per la fortuna s'recordin dels que pateixen. Si don Lluici Herrero tingués molts imitadors, es segur que las llynyas socials revistirian caràcters més humanitaris. Decidit y entusiasta protector de la instrucció del poble, en el de la seva naturalesa—Villanueva de la Peña—fundá escuelas y llegá capitals para l'su sosteniment. Convencut anti-catòlic, com ho proba l'fet de haver sigut enterrat civilment, sabia prescindir de sas conviccions para dedicar mensualment cantitats als asilos de caràcter religió. El sentiment de la beneficencia se sobreposava en ell á tota idea. Era un amic del pobre y may s'havia recorregut en vá á la seva generositat. Siga tan grata la seva memoria com els seus actes foren meritoris, y rebén els seus testamentaris aquest públich testimoni d'agraciament.»

Parla Mr. Loubet y diu:

«He donat á mon país en quaranta anys de serveys, tota la meua força y la meua activitat; ara vell y fatigat desitjo consagrar mos darrers dias al amor de la familia.»

«El día que abandoni la Presidencia haurá terminat la meua carrera política; no solicitaré cap càrrech; no seré diputat ni senador: me bastará l'títul de ciutadà.»

«Afortunats els pobles regits per institucions que l's permeten contar ab homes qu'en vigílies de abandonar el primer lloch de la nació, poden parlar aquest llenguatge!»

Ab motiu del nomenament d'arcales de R. O., no son poch ni petits els disgustos que hi ha hagut entre l's polítics més ó menos adictes á la situació.

Cada personatge té l'seu feudo. Y aixís es Espanya: una confederació de cacicats; un conglomerat de autonomias feudals.

Es taxada com á proterva l'autonomia administrativa: se diu d'ella que aflixuria l's llasos de la unitat nacional; y no obstant, s'admet y s'protegeix l'autonomia ominosa dels cacicats.

La qüestió dels arcales deixaria de ser un cau de disgustos, si l'seu nomenament se deixés á la llibre elecció de las corporacions municipals. ¿Qué podria succehir? ¿Que hi hauria á Espanya un gran número de arcales de oposició? Més desembrassat se trobaria el govern para ferlos llaurar dret, tant en el cumpliment estricte de la llei, com en totas las qüestions relacionadas ab la moralitat. Y tothom hi guanyaria: els pobles y la nació.

De manera que si l's governs tenen disgustos es

Quadros rurals

á d'aixó anys, molts anys.

Com el foc per un regueró de pólvora, s'propagá pel Vendrell una noticia que constituí l'aconteixement quaresmal de la vila: l'arribada de la companyia de cómichs. Tothom celebrava la novetat; els pobres, perque tindrian ocasió

de veure comedias «que donan exemple»; las familias acomodadas, perque, poch acostumadas al cambi de visitas y repelosas á freqüentar balls públics que no son de bon to, segons ellas, podrian satisfer la imperiosa necessitat d'entrevistarse sovintet, no pel goig del art, sino pera passarse mutuament revista, exhibir vestits recarregats de adornos y cintas llampanes, retallar-se piadosament unas á otras tot crehantse hipòcritas saludos y... de passada, las «mamás», preparar casaments per sas fillas sense obehir á las naturals inclinacions amorosas de aquestas, sino més aviat atentas á refer sos patrimonis un xich descalabrats per efecte de la rutina en el treball ó de la tradicional gauduleria.

La companyia siguió molt ben rebuda y fins fou obsequiada en lo cassino en que havia de actuar. La constituhian, principalment, duas familias: la del primer actor, marit de la primera dama y pares abdos de la dama jova, noya guapa sense necessitat d'emplear las arts del tocador, y la del barba, casat ab la característica, pare del graciós, padristre de duas parts secundarias y oncle carnal d'un partiquin tot bufonet. Independents, hi havia l'apuntador y l'galán jove, aquest ab més vanitat que vergonya, sempre presumid y planxat, de tal manera, que qualsevol haguera dit qu'era fill d'un milionari, si no hagués sigut una malehida taca qu'en lo pit esquerra de la seva americana negra ressaltava fastigosament, contra la que res hi podia la benzina, y qu'ell dissimulava malament ab el mocador mitificat á la butxaca del pit.

El president del cassino, home complimentós y amic de la ostentació, feu á la companyia unas quantas presentacions verdaderament graciosas.

Comensá per la del secretari, un minyó confiter, finet de carni, ab veu melindrosa, y d'una complexió física tan desnarida que Deu nos guard!, per ell, que li hagués vingut un estornut fort. Fou presentat com un bon minyó, que ningú n'tenia res que dir, y tan aprofitat en lletres que ja estava tip de posar ab el seu propi nom xaradas en los periódichs festius de Barcelona.

Després vingué la del tresorer, un jove una mica passat d'anys y de moda, aspecte de misántropo, aborriblement arraix, qu'enrahonava igual que si mioessin tres ó quatre gatets á l'hora; enemich de divertirse perque deya que no feya serio; trobava ademés que als cafés, en lloch de café, se l's hauria d'obligar á donar tassas de caldo y copas de vi ranci en comptes de rom. Fou presentat com un dels elements de més cultura de la vila, puig ademés de saber las reglas d'interés compost tenia una lletra que donava gust de veure.

Per l'istil foren las demés presentacions, durant las quals, els cómichs no feyan més que badallar de gana que traginavan... y de coneixer exemplars tan rars, verdaderas patums rurals.

Durant els ensaigs, la sala del teatro, mitj fosca, s'omplia de gent, casi tota la que hi acudia era per la dama jova, que deya son paper en veu baixa y ab la vista fixa á terra, com avergonyida de saber que tot aquell mosquitam perfidiós hi anava per veure á n'ella. El primer actor era un entusiasta del art, y fins en els ensaigs declamava ab veu estentórea sos papers; pero devegades li venian atachs de tos ó dolors d'estómach y no podia acabar de dir aquellas tongadas de versos de gust macarrònic, qual ritme acabava per fer endormiscar á la característica, qui crehuda de brassos y tot capsiejant li queya la baba de dolsa somnolencia empastifantse l'pit, y regalimant li fins á la faldia... En sa majoria l's demés cómichs patian particulars afeccions físicas, puig el que no s'queixava de reuma, sofria d'aufech, y fins el simpàtic partiquin clavava cada ball de San Vito que trencava l'cor més empèdrenit. Més qu'escenari, semblava alló de vegades un assil d'inválids, y ab tan desgraciats elements y ab la interpretació de verdaders histrions que donavan als dramas y comedias que posavan, figurinse la cantitat de gallina que podian tirar á l'olla, els pobres diables.

Entre l's assiduos concurrents als ensaigs y á las funcions, s'hi comptava en Martinet, el Tenorio més temible de la població per la seva audacia... y més encare per sa llengua llarga, puig aquesta, més que sas habilitats de conquistador de carreró, havia lograt que s'posés en entreditec la virginitat d'una porció de noyas, á pesar de ser totas més puras que la conciencia d'aquell pervers. A penas en Martinet vegé á la dama jova, pensá en ferla sa víctima anontant en sas llistas, plenas de noms de donas seduidas. Era rich, y li semblá que la empresa amorosa contra l'honra de la jova actriu era cosa tan fácil que ni hi havia per qué pensar en vencer obstacles, molt problemàtics segons els seus càlculs, fundant-

se en els escassos ingresos de la campanya teatral... Comensaria per ferse gran amic del galán jove, pagaria algún brenar, faria algún petit regalo, y no hi havia dubte, ell seria l'posseidor de la hermosa artista, objecte d'infinitas cobdicias, sobre tot quan apareixia en l'escenari, radiant de bellesa ab trajos vistosos, dels que l'argot escénich anomena d'«épocas».

Y en efecte, quatre senmanas després tota la població parlava, sense escandalitzar-se, de que la dama jova, per miseria, per no tenir qué menjar casi, s'havia rendit en brassos del irresistibile conquistador...

Las vetlladas teatrals tocavan al final de la Quaresma. La sala d'espectacles, il·luminada per numerosos quinqués, estava aquella nit plena de gent esperant el comens de la funció. Allí, distribuïdas en els modestissims palcos de casi á peu plà, la flor y nata de las familias vendrellenas se sentían felissas de la vida: els senyors, entretinguts en las conversas més insustancials, llensavan bocanadas de fum de cigarro que emboiravan l'atmosfera; las senyoras contemplantse els vestits las unas á las altres ab ulls d'enveja ó de burlona llástima. Els mangonejadors de la política local, de peu dret fent rotlló y com guardia d'honor á un palco ahont hi seya un senyor molt gros que feya tuf de cacich y á qui tothom saludava humilment, cambiavan impresions sobre l's assumptos de actualitat donantse aire de diplomàtics y pisto de sabis. En las butacas, qu'eran cadiras de palla blancas, s'hi pavonejava... la classe mitja, representada per tenders y botiguers que, á forza de donar nou pams per una cana y tretze unsas per una lluria, havian lograt treures la fam de la boca. Els senyorets, monas d'imitació dels micos de ciutat, xafardejant de palco en palco, tiravan xabacans piropos á las senyoretas, fent la delicia de las «mamás». Y alguns individus de la Directiva, ab la seva fatuositat, acabavan de donar color á aquell quadro notable per la expansió de la vanitat, no dels sentiments del art. Era una especie de quierro y no puedo, d'una aristocràcia de cotó, de mentidetas, egoista, ignoranta y presumptuosa.

Peró á dalt, en el galliner, era altra cosa, altra cosa que no enlluernava precisament perque hi havia més sinceritat. Allí, apretats com las arengadas en el barril, estavan els pobres, els que després de sis dias de constant treball, com á recompensa de sas fatigas, havian de anar á cercar recreo en aquellas alturas plenas de incomoditats, per no poder despendres de sis rals que valia una localitat en las llunetas, y sense preocuparse de la comedia que

s'desarrollava en el pati, esperavan de bona fé la representació d'una altra comedia de propòsits més elevats.

Per fi, s'alsá l'teló; casi al mateix temps entrá á la sala el famós Martinet, anant resoltament ab aire d'emperador de cartró á pendre assiento en un dels palcos de prosceni ahont hi havia sos companys de fatxenderias. Al ser á mitja sala, cridant l'atenció de tothom á cops de talons de bota, se generalisá un murmurí que va durar alguns segons. ¿Per qué del murmurí? No ho sé; pero totas las noyas allí presents dirigiren una mirada d'admiració á n'en Martinet, y la jova actriu, qu'estava en escena, se torná roja com una rosella, acabant per perdre la serenitat y no saber qué s'feya ni qué s'deya. [La pobra degué comprendre l'alcanç d'aquell imprudent murmurí, provocat per un jutje que més equitatiu hauria sigut acusat!]

Aquell escenari fou per l'artista condemnada á la picota pública, un verdader Calvari. Calvari que va pujar entre plors y excitacions nerviosas propias d'una dona honrada, exhalats entre bastidors.

Al terminar la funció, entre l's concurrents á ella no s'parlava més que delafortunat Martinet, qui, celebrat per sas artimanys y alabat per sos... sports de mala llei, anava prenent las proporcions d'idol popular, en detriment de la serietat d'una població. ¡Oh, son terribles els richs y desocupats!

Y al revés succehia en el quarto de vestir de l'artista, que víctima de culpas que no havia comés, se veya sola, abandonada de tothom, insultada pel carrinell de son pare, befada de sos companys de treball, sense que de res li valguessin protestas y desespero ofegats per la abalanza d'una opinió pública ineducada.

A bon mati del dia següent la dama jova, d'amagat de tothom, prenía l'tren com qui fugí de la peste, sentne únic testimoni un noyet de poch anys, orfe de pare y recullit per pobre en la fonda de ca l'Lloca, ahont s'hostatjava la companyia, qui fou portador de la petita maleta de la digna fugitiva.

Y al comentar els vehins la novetat, tots convenian en que «ja podia anar sola la dama jova», fent suposar en Martinet, ab sas estudiadas mitjas paraulas, que previamet s'havien posat d'acort pera la marxa.

Quants n'hi ha de Martinets, qu'en els diferents aspectes de la vida vendrellenca, demostran tenir bon alé per entelar vidres que no deixan veurehi clar á sos compatriotas, d'una candidés assombrosa!

El discurs de 'n Salmerón

Al conjur de la seva màgica paraula, minvava la furia de las onas y allá al lluny sortia l' arch de Sant Martí.

perque volen. Viuen del caciquisme y 'l caciquisme 'l mata.

Un pensament molt lluminós y just de Alfred Calderón:

«Primats y cacijs se troban soberanament interessats en que no 's transformin en grupos d' homes els seus dócils remats d' ovellas. ¿Cóm esperar de la sollicitud de uns tutors semblants l' emancipació del pupilo? Es el nostre poble un incapacitat qual capitació depén de una gent que mentres dura la incapacitat gosa dels seus bens...

...Entre República y monarquía sempre quedarà aquesta diferencia. La monarquía á Espanya no viu ab l' educació popular; la República no viu sens ella. Si per egoisme té de ser l' una retrógrada y obscurantista, per egoisme tindria que ser l' altra regeneradora y progressiva.»

Vels'hi aquí uns arguments sense retop.

Es un bon pensament el de utilitzar el carinyo que

senten per Espanya 'ls israelitas escampats pels estats danubians y el Marroch, convertintlos en agents de propaganda comercial.

L'únic inconvenient es saber si 'ls israelitas se prestarán á secundar aquest propòsit, y dat cas que s'hi prestin, si la decayguda producció espanyola, 'ls podrà proporcionar elements de comers en las degudas condicions de utilitat y baratura.

..

Crech que no hi ha manera de corretgir ab bons desitjos y efusions románticas, el gran erro secular comés per l' Estat catòlich espanyol, al expulsar als jueus de la Península. Encare avuy Espanya rosega las funestas conseqüencias d' haver destruhit tan inconsideradament las bases sólidas de una gran prosperitat.

Per'atreure de nou als israelitas, seria precís avants que tot establir la més omnimoda llibertat de cultes. No basta ab la tolerancia religiosa que té todas las condicions de una humiliant protecció.

Pero aixó no ho farà Espanya, fins que ab la espasa de la Revolució logri escatar-se la lepra de tots els atavismes que la devoran.

Contrasta hermosament l' actitud del partit socialista alemany ab la que observan els elements imperialistas.

Aquell vol la pau á tota costa, mentres els últims voldrian á tota costa armar bronquina. No podrán donarse aquest gust si 'l poble qu' es qui nudreix las filas del exércit, posa son veto á las pretensions dels aventurers.

En vista de lo qual pot dirse que tenen més seny las ovellas que 'ls pastors. Y 'l porvenir es de qui té més seny.

Hem rebut un saludo del Directori del Partit Republicá Espanyol que s' ha constituït á l' Habana, compost pels següents ciutadans: Manuel Pérez, Santiago Puig, Ceferí Rodríguez, Amali Alvarez y Just Ruiz de la Peña.

Agrahim ab tota l'ánima la carinyosa comunicació que 'ns han enviat, y que 'ns fa l'efecte de la invitació d' una de las fillas emancipadas de la Mare Espanya, dihentli:

—A veure quin día adoptas la nostra moda: á veure quin día t' encasquetas el gorro-frigi.

Profecia que fa un eminent periodista francés á propòsit de la separació de las Iglesias del Estat:

«Reformas anirán implantantse de aquellas que aixamplan l' horisó del pensament humá. Tingueuho ben entés, senyors clericals: cada una de aquestas reformas descarregarà sobre vosaltres un cop d' aquells qu' estamordeixen á qui no representa més que la ignorancia y 'l passat.

»A mida que 's realisin, s' anirán apagant las llars del clericalisme, y la fe estúpida dels cándits y dels tontos s' apagarà també. O millor dit, ja no 'n quedarán de cándits ni de tontos baix la lluminosa projecció de las idees y dels fets. L' herba bro-

tarà en el pis de las iglesias, com brota en el pis dels temples pagans.

Y no hi haurà més que dos menes d' homes: a un costat els que no admeten sino las veritats probadas; al altre costat els que creuen en la veritat soi-disant revelada. Aquests últims constituirán una infima minoria. Y la verdadera y definitiva separació serà un fet.

S' ha de confessar que qui això escriu no té broses al ull, ni pèls a la punta de la ploma.

BLANES, 1 de janer

Acaba de constituirse el nou Ajuntament, havent pesat las varas de Arcades un independent, un monàrquic i un republicà (tres personas distintas, pero d' una mateixa naturalesa divina).

De tots modos esperem que el Sr. Ruscalleda sabrà conservar son esperit de independència, y oposarse a tota campanya de revenja en las que sempre sol pagar els plats trencats el poble pacífic. Així, a lo menos ho te promés al poble, y veyem en el primer alcalde condicions de home de gran formalitat pera cumplirho.

LLANSÀ, 31 de desembre

Sé de molt bona tinta que algun mal intencionat fa corre que l' que escriu las cartas a LA CAMPANA s' ha venut al clericalisme. Menteix descaradament aquest embrutidor de conciencias. Sembla mentida qu' encare en aquest poble hi hagin tipos que tinguin tanta barra.

Tingui per entés l' embotellador de mentidas, que la meua dignitat no s' comprada ni la comprarán may els meus contraris.

Sostinch que soch y seré sempre lo que no podrà may sostenir aquest tipo; un enemich de la farsa religiosa, y pera que consti suscrich la present carta ab la firma de: Xech de Llanad.

GINESTAR, 1 de janer

Dilluns, día 25, va morir a l' edat de 68 anys el conseqüent republicà D. Batista Fortuño, havent sigut un dels primers que varen contribuir a la formació del Comité republicà, 18 anys enrera, firmant una protesta contra l' iglesia. No fou en vida prou perseguit pel clero que encare van anar a atormentarlo al capsa del lit.

El nostre ensotanat va sortir molt disgustat de no poder lograr els seus intents ó siga l' enterro catòlic ab las sevas 25 pessetas de dret de caixa mes las missas que n' aquest poble acostuman a pagar pels enterros catòlics. Resultats: els ensotanats han perdut un feix de pessetas que la familia del difunt se las ha trobadas. El difunt fou enterrat civilment, al compàs d' una marxa fúnebre seguit de un acompanyament numerós y distingit.

ORGANYÀ, 1 de janer

El diumenge día 24 de desembre, al sortir de casa seva el corresponsal de LA CAMPANA en aquesta localitat, fou insultat pel President de la Joventut carca-catòlica qui anava acompanyat de un soci de la mateixa junta.

L' escàndol promogut per tals subjectes va ser gran, y

tot perque, segons deyan, no están conformes en que 'ls periódichs republicans y anticlericals se arrelin en aquest poble.

Afortunadament son ells els que tenen poca terra per llaurar en aquesta població. Per xó es llástima que ab las sevas intemperancias aixequin la llebra en un assumpto que poden donar per perdut.

Lo que han de procurar es no repetir escenas com la apuntada si no volen trobar una sabata per son peu, ó per son... ja 'ns poden entendre.

(BAGUR, 1 de janer)

Ab satisfacció ha vist avuy aquest poble l' entrada de una majoria republicana al Ajuntament, y ab satisfacció també la sortida d' un alcalde llepador. Llepador de mena, va ferse aixís mateix temps endarrera llepa-capellans, tenint la barra de dir que tenia mes confiança ab el clero per administrar els interessos del Hospital d' aquest poble que no pas ab els que no portan sotana.

Un concejal que va sentir això no pogué menos de dir-li: Silvestre Corp, encare que no fos més que pel bon nom del vostre sogre que l' tenim per honorat y que tants anys fou administrador del Hospital, això no ho hauríau de dir.

Fort en que 'ls capellans cuidessin dels interessos del Hospital y fent l' orni perque l' Ajuntament no prengués acorts en contra, calgué que tots els concejals li demanessin sessió extraordinaria y l' públich omplís la sala de sessions de gom a gom, com pocas vegades se veu, per ferlo anar a la rega.

Aquest xerraire—perque n' es molt—que no mes troba honoradés en qui porta sotana, va passar per la vergonya de veure senyalada la seva quota de Consums per tot el poble, sobre tot per la pobralla, donchs essent un bon burgés ab casas, fincas y rendas, paga una quota de Consums mes petita que la de mes de quatre pelats que no tenim sino els cinch dits de las mans per guanyarnos la vida.

PORT-BOUT, 1 de janer

El festival celebrat ahir tarde en el Colegi laich «El Progreso», fou de aquells que deixan inolvidable recort en el cor dels joventets alumnes y en las sevas familias.

Presidían la festa els senyors que componen la Junta local lliure-pensadora, sent aquella organitzada pel professor y director de la escola, l' intel·ligent jove don Eugeni Tresserras, qui en distintes ocasions ens ha donat a saborejar las excelencias dels métodos que emplea en la ensenyansa y que no deixan res que desitjar.

Se desarrollaren temas sobre todas las assignaturas que s' donan en la escola, ab resultats brillantíssims.

Els intermedis de cada una de las parts en que fou dividit el programa, foren amenitzats ab discursos y poesias de caràcter progressiu, alguns d' aquells originals del senyor Tresserras y arreglats en forma de diàlech, els quals rebia ab entusiasme la numerosa concurrencia que omplia el local, aplaudint frenèticament al acabar cada un de dits traballs.

Llástima es que moltes familias que resideixen en la localitat y que alardejan de aymants de la instrucció lliberal, no contribuïssin ab son apoyo moral y material al foment y prosperitat de la ensenyansa laica, per ser aquesta la mes pura y verdadera.

EL NAIXEMENT

AVENT quedat viu, al senyor Peret se li n' va anar la mania de fer pessebre, per més que continuava ensenyantlo cad' any, rendint homenatge a la tradició y pera donar alegria a la seva quixalla y sobre tot als de fora de casa.

El pessebre del senyor Peret era un dels més concorreguts y extraordinariament celebrat per sa grandiositat y magnificència, ja que las figuras eran casi todas de tamanyo natural.

L' home que no tenia cap pèl de tonto, veyá que l' guarniment de l' Establa y accessoris, ademés de ocasionarli molts gastos era motiu de critica punxant per part dels amichs, coneguts y desconeguts que l' anavan a visitar, y ab enèrgica determinació va exclamar guanyant la estiva de suro arreconada: —Vaja, prou! Aquest any no hi ha naixement. Al cap y al fi no soch pas tan catòlich per amohinarme ab aquestas tonterias...

Pero las sevas energias se varen estrellar davant de las tendras súplicas del seu fill, un nen de tres anys, guapo, ros com una espiga de juny, únich recort vivent que al morir li va deixar sa plorada esposa.

El nen estava malaltet y son pare que l' estimava ab deliri no volgué contradirli. En el mateix quarto de sempre va tornar-se a montar per centèsima vegada el clàssich pessebre, y s' passaren las corresponents invitacions a domicili.

Y va succehir que quan menos s' ho esperavan, després de un día de febre y tota una nit d' escanyarse tussint el nen del senyor Peret va arregar una meningitis y en pocas horas va morir.

Era l' mateix día de la inauguració del pessebre.

El pobre home, desesperat, s' arrencava 'ls cabells... [L' únich fill que li quedava]

Mort y tot volia menjar-se'l a petons. No se n' sabia avenir de la seva desgracia. Aquella carona blanca, ab las galtes rosadetas que conservava el cadavre li semblava una protesta contra la fatal evidència.

Lo que més l' impresionava era la casual circumstancia de tenir lloch aquell vespre mateix la obertura del Naixement. Y lo pitjor era que ja no hi havia temps de avisar la suspensió a las familias convidadas.

En la impossibilitat de contenir, donchs, la gençada que, ávida de fer broma y gatzara, estava a punt de assaltarli la casa com cad' any, el senyor Peret va desistir de anunciar la fatal nova a ningú y s' prepará, pel contrari, a donar el major esplendor a la festa. Ell no tenia el cor prou fort pera donar personalment a cada un dels que hi anessin la terrible noticia, ni per rebre tants pésams sincers ó falsos com li havían de tornar. El contrast de l' amargor seva y l' alegría esbojarrada dels altres era massa violent pera resistirli ell en persona.

Y l' infortunat pare, com inspirat pel geni de la trágica caricatura, agafá el cos fret y rígid del seu fill y trasludantlo del quarto ahont jeyá a la sala que servia d' escenari al pessebre, el colocá al interior de la Establa en substitució de la figura que representava el Jesuset. Escampá unas quantas flors al seu damunt y s' retirá a la seva habitació, sanglotant de dolor, tranzit de pena...

Va venir l' hora anunciada y els convidats que, si bé ignoravan la gravetat del fill del senyor Peret, sabían, per xó, qu' estava delicat de tota la vida, varen anar passant al saló d' espera sense preguntar per la salut de ningú, afanyosos tan sols de fer gresca y armar la gran tabola. Las familias, conegudas entre ellas casi todas, se saludavan fentse l' ullet ó la mitja-rialla de consigna, comensant ja a criticar que l' amo de la casa no s' trobés allí a fer els cumpliments de rubrica.

Per fi una de las minyonas va anunciar que l' pessebre estava encés y que podían passar a veurel.

Una onada de gent engolf la porta de la contigua habitació. Tothom se mossegava els llabis pera no esclafir la rialla.

—Quina inventiva, pobre senyor Peret!—murmuravan aquí y allí—Si aixó es lo mateix del any passat!

—Mira aixó!... Mira alló!... Tothom observava els detalls ridículs pera produhir esclats de rialladas. Els joves deyan xistes ab motiu de qualsevol cosa, las donas trobavan pols a tot arreu y la broma pesada anava a degenerar en xivarri sorollós, quan un dels qu' estavan a primera fila, fixantse en el Naixement exclamá:

—Mirin, el Niño Casús, que bé qu' está... sembla natural!

—Y aral... pero si es en Papitu, el noy del mateix senyor Peret... Ves quina pensada... Carat d' home!... Mireu que veníro a fer dormir aquí...

—Sí; sí; té rahó. Sí que ho es—responían a coro un grapat de veus.

—Bé, qué vol que li digni?—cridava una beyata del vehinat.—Aixó de posar criaturas naturals al pessebre... m' sembla una profanació.

Y, desde llavors, ja tothom se fixá preferentment en aquell punt. Tothom s' hi fixá, y com si pressentís alguna cosa anormal, algún misteri al contemplar aquella criatura autèntica, cuberta de flors, ab els ulls closos, tant quieteta... tothom va enmudir, y una extranya fredor s' apoderá de tots els cors.

El fet es que tothom va anar desfilant gravement, sense burlas, sarcasmes, ni retencions, clavantse uns als altres miradas de profunda estranyesa...

Al sortir tothom passava la porta escorregut. La més antiga de las criadas despedia als concurrents al peu de la escala. Aixugantse 'ls ulls ab un mocador y contestant als saludos, deya, ab veu mitj ofegada:

—El senyor Peret els agraheix moltíssim la visita al Naixement, y els estimará que demá a dos quarts de quatre no deixin de assistir al enterro.

JOAQUIM AYMAÍ

AL ANY 1906

Bevingut sfas, any nou, si en ta volada portas dixta y amor, goig y alegría. Bevingut si l' pesar que 'ns agobia consolas ab ta rápida pasada.

Ton pare 'ns fou ingrát. Cada vegada més crudel a nosaltres s' ofería, y fins l' últim moment de sa agonía maldat ens va mostrar en sa mirada.

No t' hi assembles en res, si vols guanyarte de tots els que t' rebém, las simpatias; puig si has d' ésser com ell, farás odiarte mentres duri l' regnat que avuy somnias, y en lloch de benedirte y alabarte dirém ab l' odi al cor: ¡imlehít sfas!!

SAMUEL GRAN E IBERUETA

ELS REYS!

(Santa ignoscencia)

Un nen de casa pobre,—ab ignoscent rialla, a son pare pregunta:—«Els reys qué m' portarán? y el pobre obrer suspira,—puig fa temps no treballa, y veu que, sens recursos,—molt prompte 's trobarán. Al no obtindre resposta,—el nen diu:—Jo voldria una escopeta grossa,—un sabre ab cinturón, un llibre per ná a estudi,—y així jo llegiria, un burro, una tartana,—un ros y un acordeón. Després, una pilota,—un piano, una lira, vull també un automòvil,—que sigui ben petit, una trompeta, un barco,—un cabàs ple de fira, unas sabatas rossas,—un coll, un bon vestit... —¡Prou, fill!—digué l' pobre home, ab cara compungida els Reys te durán cosas,—si jo puch treballar!— ¡da,—pero, si jo no trobo—¡ont guanyarme la vida, gracias que 'ls Reys te portin,—fill meu, un tros de pa.

MANEL NOEL

La Conferencia

UÉ'n deuben tenir de rabia París, Londres, Viena, Berlín, al veure la senzillesa ab que han sigut desbancadas!

Si, senyors: ara com ara, la gran població, el punt ahont convergeixen las miradas dels observadors inteligents no es ja cap d' aquelles capitals orgullosas.

Avuy, el centro del món civilisat es Algeciras. ¿Per qué?

A punt fixo no ho sé, ni crech que ho sápigam els mateixos que portan la direcció del tinglado; pero de que Algeciras es una ciutat famosa, no n' tinguin el menor dupte.

Si preguntan sobre l' assumpto a un polítich, de segur que 'ls dirá:

—Ja ho crech qu' es célebre aquesta població! Nada menos qu' en ella ha de reunirse la Conferencia que arreglará las qüestions que hi ha pendants sobre l' Nord d' Africa.

La resposta d' un diplomátich ja no será tan categórica.

—¿Algeciras?—els dirá:—Sí; crech qu' hem d' anar a ferhi no sé qué... pero si ha de seguir els meus consells, no se n' refihi gayre de lo que allí farém nosaltres.

Ara no 'ls dich res si, deixantse d' informes europeos, van a preguntarho directament a un moro.

—¡Jamalajá!—exclamará el fill de Mahoma:—Algeciras, infundi; Conferencia, romansos; Guberni espanyol, badar d' una manera extraordinaria.

Paraula més, paraula menos, la opinió del moro es la general. No hi ha, fora 'ls interessats en que la cosa se celebri, una dotzena de personas al món que tinguin ni un argéns de fe en els resultats de la tan remendada Conferencia.

En cambi vajin a Algeciras y interroguin sobre la materia a qualsevol vehí. [Els ulls será capás de treure'ls si observa en vostres la més petita sombra de dupte]

La unanimitat allí es complerta. La Conferencia dará resultats, la Conferencia s' ha de celebrar, y s' ha de celebrar precisament a Algeciras.

[Naturalment! Com que ab una solemnitat pel estil que cada mitj any els caygués, ja s' pot dir que l' haurían treta per tota la vida...]

Per fondas que a la població hi hagués no donarían l' abast a las demandas d' allotjament que a cada moment se 'ls presentan.

Es una professió feta. Els amos d' hotels no saben com arreglar's ho pera treure's a la gent del devant.

A lo millor compareix un foraster.

—¿Una habitació per mi?

—No n' hi ha cap.

—¿Qué vol dir que no n' hi ha cap?

—Vol dir que todas están ocupadas.

—¡Imposible! ¿Ahont me ficaré, donchs?

—No ho sé. Probi en un altra fonda...

—Ja les he seguit todas y a tot arreu me diuhen lo mateix.—

L' amo torna a negarse, el foraster torna a insistir, y al últim convenen en aquest arreglo: el viatjer menjará en un recó qualsevol, del modo que pugui, y en quant a dormir, esperarà cada nit que l' servey estigui llest de la cuyna y se li colocará un matalàs sobre 'ls fogóns.

—Potser sentirá una mica d' escalfor—li diu el dueny del hotel,—pero, donada la estació que atrevessém, encare li será agradable.—

Tota la població está atrafegada emblanquant fatxadas, netejant vidres, colocant fanals y acondicionant las aceras, que feya mitj any que no havían vist cap escombra.

L' idea de que van a rebre la visita dels més importants diplomátichs europeos treu de pollaguera a n' aquells apreciables vehins.

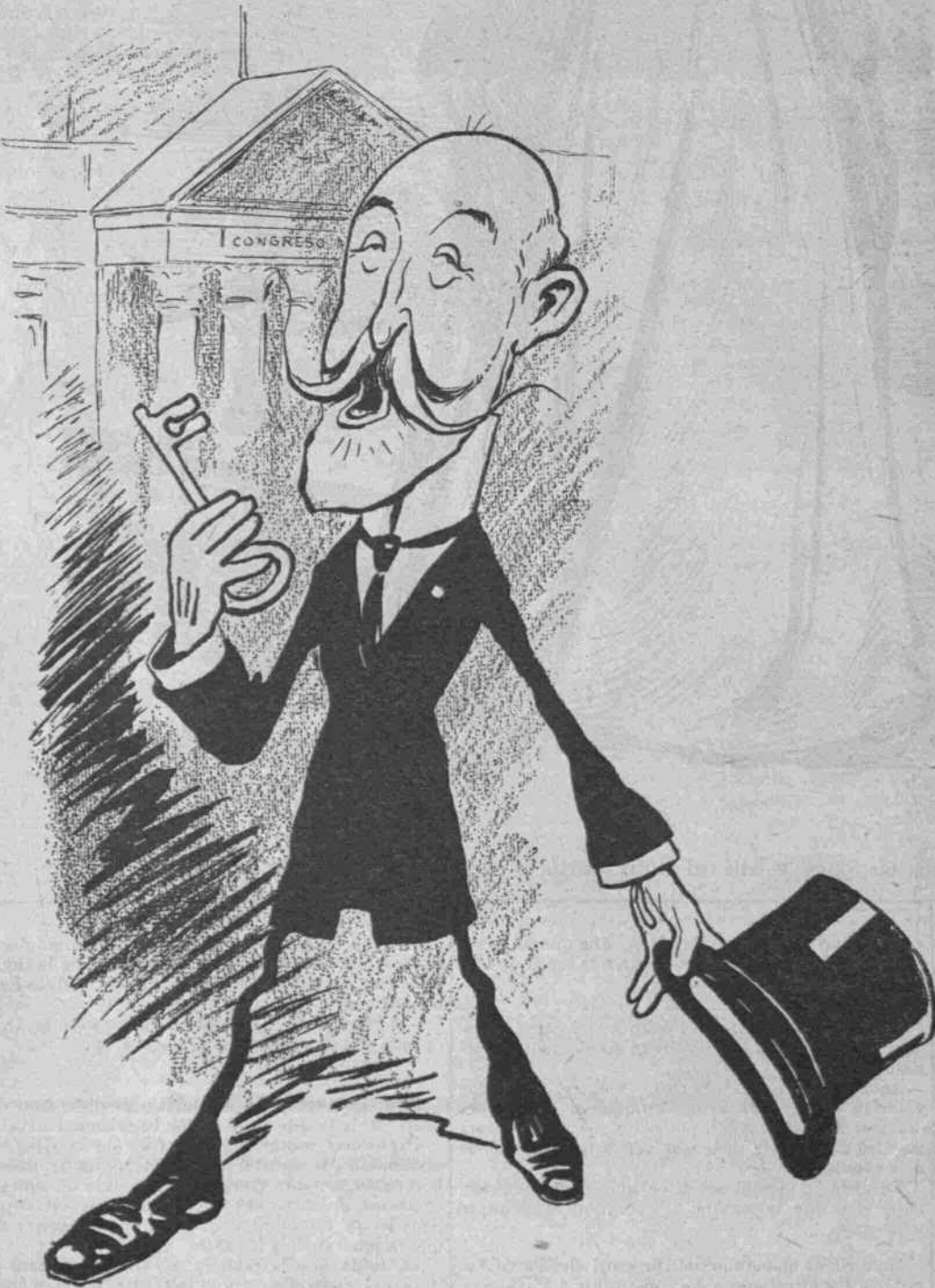
—¿Qui sab!—diuhen las mamás a las noyas en estat de pendre idem:—[¿Qui sab si a d' aquestes senyors n' hi haurá un que s' enamorarà de vosaltres!]

—¿Que son solters encare?

—Entre setanta ó vuytanta que n' han de venir, molt será que no n' hi hagi algun.

—¿Pero no diu que casi tots son condes, marquesos, prínceps ó cosas aixís?

El tenor Moret en l' aria de «La Tempestad»

—Aléjase el trueno, renace la calma... (pero no puch dils'hi si durará gayre)

—¿Y qué importa? La qüestió es que 's prendin de vosaltres, que lo demés no us ha de donar cuyado. En cas apurat, si no 's pot concertar un casament completament legal, s'arregla un matrimoni morganàtic.

Las autoritats no son las últimas que d'aquest frenesí participen. L'altre dia, passant l'arcalde per vora del riu Miel, que travessa la població, va fixarse en el pont que damunt d'ell existeix.

—¿Què li sembla aquest pont?—va dir al secretari que l'acompanyava.

—Qu' es molt vell...
—Molt vell y molt poch á propòsit per passarhi diplomàtics.

—Donchs, per aquí haurán de passar forsosament. —Tant com forsosament... ¿Que no podriam constribuir un pont nou?

—Es cert!... Aixó ningú ens ho priva.

Y aixís s'ha fet. Gracias á la Conferencia, Algeciras tindrà un pont de ferro que, sense aquesta circumstancia, potser no l'hauria tingut may.

(Que vajin després dibent que 'l cacarejat aplech diplomàtic no portará conseqüencias! Més de las que sembla.

Per de prompte, el Govern—que, per si ho sabian, corre ab tots els gastos—ha arrendat al Hotel Reina Cristina una garentena d'habitacions, destinadas als senyors diplomàtics, per las quals paga diariament la friolera de 2.000 pessetas.

¿Son ó no son conseqüencias aixó?

FANTASTICH

DOS SALVADORS

May cap poble de la terra, y á fe que la terra es gran, s'ha trobat com Barcelona en tan magnífich estat per salvarse y viure exompta de penas y mals-de-cap.

Dos Salvadors té avuy día la hermosa ciutat comtal; dos: el qu' empunya la vara d'arcalde, y el purpurat que ocupa l'alberch històric á prop de la Catedral.

Aquest, vigilant l'ànima y lliurant de pecar, pot guanyarnos de la gloria las delicias eternals; aquell, fent que aquí no 's vinguin queviures adulterats, pot fàcilment garantirnos la salut y 'l benestar.

¿Sabran missió tan bonica cumpli ab ferma voluntat el vell Salvador Casañas y el nou Salvador Samà?

Será en veritat molt cómic que 'ls vehins de la ciutat, ab dos Salvadors al frente dels assumptos principals, seguissim, vulgas no vulgas, sense podernos salvar, vivint devorant veneno y morint plens de pecats.

HELIUS

Com se pert un poble

MEMOLANDIA vivia felís.

¿Cóm no hi havia de viure si treballava, estudiava, pensava y sabia modestament conformarse ab la seva situació?

Els filòsops ja ho diuen: No desitjis més de lo que tens y tindrás lo que desitjas.

Memolandia havia après aquesta hermosa màxima, y practicant-la en tots els moments de la seva existencia, havia lograt el benestar que sòls conseqüeixen els pobles senzills, formals y laboriosos. Els seus fills vivian relativament bé, y, procurant no treure al sol més de lo que hi havia á l'ombra, menjavan, bevian y tenian casi sempre un duro á la butxaca.

¿Qué més podían desitjar?

Pero Memolandia, com els succeheix á tots els que signifiquen y valen alguna cosa, tenia enemichs. ¡Ay del poble—com diria el Sr. Concas—que creu que al món sòls s'hi ve pera tenir amichs y admiradors incondicionals!

—¿De quin medi ens podriam valdre—se deyan entre sí els tals enemichs—pera arruinar als memolandins y fells'hi perdre aquesta aureola de severa integritat que tanta reputació els dona?

Y pensant pensant, varen trobarlo. El medi de corrupció que ab tanta insistencia havian buscat era la rifa.

—Escolten—varen dir un día aquells esperits malèfichs als ignocents vehins de Memolandia:—¿Per qué no juguem á la rifa, qu' es una cosa que distreu molt y no requereix gayres amohinos?

—¿La rifa? ¡Cál!... ¡Valenta engallinada! No serém nosaltres els que mosseguem ams d'aquesta naturalesa.

—¿Pero per qué, tontos? ¿No saben que si la sort us protegeix poden fervos richs en poca estona?

—Si 'ns protegeix... Y si no 'ns protegeix, ¿qué succehirá?

—¡Proben, homes! ¿Cóm volen jutjar una cosa, sense haverla tastada al menos un cop?

L'argument, tiquis-miquis apart, no era mal escullit, y l'ànim dels memolandins comensá á vacilar.

—Tenen rahó aquests fulanos—deyan alguns:—¿Per qué no hem de probarlo? Aixó no compromet á res y ¡qui sab, devegadas! (Té uns capritxos tan rars la deesa Fortuna!...

No us els escolten—replicavan altres:—Tot lo que está subjecte al capritxo es perillós y no mereix

que un, per semblants tonterias, s'aparti del bon camí.

—¡Probemho!

—¡Abaix las probas!

—Comprém sisquera un parell de bitllets.

—Morin las rifas!

—En fi, diguen lo que volguen: nosaltres estém decidits á fer un experiment sobre la materia.

Y 'l varen fer. Compraren uns quants bitllets, que per cert hagueren d'adquirirlos d'un revenedor, perque á las administracions ja no 'n tenian, y esperaren tranquilament el fallo.

Va realitzar-se 'l sorteig, varen arribar las llistas, y calculin la estupefacció dels memolandins al veure qu' entre 'ls números premiats hi havia els seus, dos dels quals resultaren guanyar la primera y la quarta.

Els que á tota costa s'havían empenyat en fer la proba increpavan als enemichs sistemàtics y intransigents de la rifa.

—¿Ho veyeu?—els deyan:—¿Qué hi contesteu ara vosaltres á tot aixó?... ¡La primera y la quarta!...

—Bé, no hi ha que ferne cas d'una casualitat...

—No es una, que son dugas.

—Ni que fossin tres. ¿Qué hi va que si ara tornen á comprar bitllets no arpleguen ni un céntim?

—¿Que sí!

—¿Que no!

—Repetirém la proba... y si tambe aquesta ens surt bé...

—Ens donarém per vensuts.

Els genis corruptors de Memolandia estavan al aguay y prengueren bé las sevas midas.

Vingué el sorteig y ¡maravella de las maravellas! altra vegada la primera y la quarta tocavan als vehins de la envejada població.

No hi ha al diccionari paraulas que puguin expressar l'entusiasme ab que els memolandins rebieren la noticia.

—¿Qué tal?—exclamavan, encarrant-se ab els antifayres:—¿Encare dupten?

—No: s'han desvanecent totas las nostras preocupacions. Ara ho veyém clar. El porvenir, la sort, la felicitat del home, está en la rifa.

Desde aquell día funest, Memolandia es tot' un'altra. Enllepolida per las quatre sorts grossas que en pochos días li varen tocar, la població en pes s'ha donat á jugar á la rifa, y perduts els hàbits de treball, embrutida, degradada, la gent no pensa en res més qu' en comprar bitllets y esperar el sorteig ab la dolça esperanza de treure la primera.

¡Pobre Memolandia! ¡Qui 'l ha vista y la veu!...

A. MARCH

¡NO SÉ QUÉ HO FA!

A UN AMICH

Home, si 'm passa una cosa que may m'havia passat...

Tenia rahó aquella avia en no voler morir may per veure'n sempre de frescas: y 'l que 'm passa á mí es estrany, tant y tant, que t'ho dich seriol no sé ahont 'niré á parar.

Y ¿qué es aixó?—tú 'm preguntes.—Donchs ves lleigint y ho veurás.

Me venen ganas d'escriure ideas, pensaments grans...

agafa la ploma, apunto... y no faig més que apuntar...

La corrent gris se m'estronca, me pesa 'l cap com un mall,

m'agafa una mandra horrenda seguida de uns quants badalls,

y quedo fet un gran tonto, l'home més degenerat...

No m'explico aquest fenómeno, com hi ha mon, no 'l sé esbrinar...

Tot aixó que passí á un poeta del montón, adotzenat,

ó bé á un que tingui deu duros cada día per gastar;

pero á mí... que tinch tan pesquis, que ab éxit m'han estrenat

set ó vuyt dramas de moda, qu'estich á punt d'acabar

la paciència y tres novelas que armarán un guirigall;

á mí que tinch fets tants versos que tothom els ha alabat

perque valen... La modestia es una virtud qu'escau

á tothom, per xó la tracto de un modo tan refinat...

Y tornant á lo que 't deya: no sé ahont me portará

l'impotencia que pateixo, y lo més bonich del cas

es que sobran els assumptos pel qu'está un poch inspirat.

Podría dir que 'n Montero ajudat per sos companys

no més farà cosas lleijas si avans no vé un bras de mar

que 'l fassi anar de bigotis; que 'ls rabiosos clericals

no mes fan que treure bilis al veure als republicans

casi duenyos de la línea que 'ls voltará, d'hora ó tart;

que 'ls catalanistas eridan perque 'l joch no 'ls va com ça

y 'l poble 'ls coneix de sobra, y malgrat els cops de fals

que van donant, no fan feyna; la navaja se 'ls ha ocat,

y no podent afeytarnos ens volen ensabonar...

Podría dir que la Russia y el Japó no han fet la pau;

l'han feta sola els seus amos quedant més amichs que may,

pro pels camps de la Mandxuria y per tots aquells voltants,

els que l'etern somni dormen barbarament inmolats

per l'ambició y la perfidia de dos homes inhumanos...

per 'quells la pau no s'ha feta

ni tampoch may se farà.

Podría també ocupar-me de un automòvil central que corra més que la peste lo qual es molt singular que mentres aquell tant corra...

nosaltres estém parats.

Finalment, també podría apuntar y comentar

la miseria que 'ns enrotlla, que ja 'ns té mitj aixafats y que al fi 'ns deixarà pobres...

pobres de solemnitat.

Donchs ab tanta y tanta tela que 's podría treballar

al menos mitj any... pela altres, no puch fer res. Tú que sabs

bastant, y que tens caletro, ¿no 'm podrías dir qué ho fa

el que jo no pugui escriure dugas ratllas sens cansar-m'?

ANDRESITO

A sigut nombrat arcalde de R. O. de Manresa, un conegut catalanista dels més reconeguts.

Valdría la pena de inaugurar un Museo de la Lógica, ab la ploma ab que 'l govern un día suscriu la suspensió de garantías per ofegar al catalanisme, y un altre día firma 'l nombrament d'arcalde de R. O. á favor d'un catalanista paisà de las bases de Manresa.

Un periódich inglés, *The Standart*, conta que s'ha prohibit al públich l'accés al Jardí real de Cristina. Sembla que quan hi portavan á airejarse al tendre pimpollo del nou rey de Noruega, las damas de la ciutat, presas d'un verdader furor realista, l'omplian de petons, sense miraments.

«El nen—diu el periódich inglés, en un rasgo de bon humor—trojava molt molesta aquesta efusió, per quant no ha arribat encare á l'edat en que 's troba gust en ser besat per las senyoras, sempre, emperó, ab la condició de poder escullir entre ellas.»

Va declarar en Moret, al contestar al discurs d'en Salmerón, que quan el conflicte de Fashoda, Espanya va estar en un tris de presenciar com els vehins venian á dirimir las sevas diferencias á casa nostra.

Una impresió, com se veu, molt consoladora, sobre tot pels encontorns de Nadal. May siga sino perque als espanyols se 'ns posi la pell de gallina, y poguem fer la competencia á la viram.

S'assegura que 'ls germans Pidal, que son dos aprofitadas formiguetas místicas, treballan activament perque 's concedeixi una nova pensió de dos mil duros ó més al any al famós pare Nozaleda, á fi de premiarli 'ls disgustos que va rebre quan fou nombrat Arquebisbe de Valencia.

No haventse pogut calsar la mitra, es natural que la porti á tall de sarró... y está clar, ab una cosa ó altra l'ha d'omplir.

Contra 'ls disgustos, gustos, ja se sab: y dos mil duros, segons com se gastan, representan dos mil gustos.

Tot just han sortit á la circulació 'ls bitllets de 50 pessetas que ostentan el busto de Velázquez, ja'n corren de falsos. Pero son fáciles de reconèixer per aquestas senyas: el bucle de la perruca no li arriba á la gorguera: té 'ls ulls petits y rodons y fa cara d'espantat.

Una cara igual á la que posará 'l tenedor quan n'hi endossin un de fals. De manera que, pera sortir de duptes, podrá apelar á la proba de la comparació valentse d'un mirall. Sempre es una ventatja.

A Ocaña's va derrumbar la iglesia de Sant Pere, ensorrant una casa vehina y causant quatre victimas: un mort y tres ferits gravíssims.

Ventatjas de viure amorosament á la sombra de la iglesia.

El Comité de *Molestia Social* ha publicat una alocució ab miras electorals.

Recomana en ella que s'omplin ab cuidado las fullas del padró municipal, y ofereix als catòlics el concurs dels rectors de las parroquias.

D'aixó á que cada iglesia's converteixi en una *Fraternidad clerical* no hi vá més que un pas. Y 'l donarán, si algú no 's cuida de posals'hi un bastó entre las camas á veure si s'entabancan.

Podría molt ben succehir que avants de la reapertura de las Cortes, y á tot estirar al reunir-se aquestas, sobrevingués una crisis ministerial.

No falta qui preveu qu' en Moret anirá á l'aygua, tant si transigeix com no, ab las pretensions dels militars.

Si transigeix, perque li faltará l'apoyo del Parlament; y si no transigeix, perque li faltará la confiança de la corona.

Quan en Moret caygui, podrá dir:—¡Ay, Senyor, tants esforços que vaig fer per arribar á l'aprobació dels pressupostos! Està vist: no sempre 'ls que engreixon el gall, son els que se 'l menjan.

Nadal... Cap d'any... Reys...

Y prou, senyors monárquichs, qu'encare sou al candellero.

Després de Reys, s'acaban els turróns.

Al sortir de Madrid el general Martitegui, per venir á encarregar-se del mando militar de Catalunya, varen anarlo á despedir un gran número de villaverdistas, fent gran ostentació dels seus propòsits polítics.

¿Y en qué consisteixen aquestas propòsits? Senzillament, en posarse á las ordres del poder militar, cas de que arribi á constituhirse, encare que sigui en calitat de quintos. Pero, si pot ser de ranxeros, millor.

Un que 'ls coneix bé, deya:

—Aquestas manos, desde que se 'ls va morir el jefe,

no saben ahont darla. De bona gana deixarán de recordarse del mort, si troban un viu que 'ls reviscoli.

Un periódich de Berlin, *Deutsche Zeitung*, ja té completament arreglada la qüestió del Marroch.

Se farà 'l repartó del imperi marcant tres sonas de influencia. Fransa s'encarregará de la construcció del ferrocarril de Tlemcen (Argelia) á Fez; Inglaterra dels de Tànger á Fez, y Alemania dels de Fez á Medigia y Mogador.

Respecte á Espanya, diu textualment:

«A Espanya se li podría donar qualsevol coseta en el Riff, donchs, ¿cóm vá á construhir carrils al Marroch, si pe'ls de la Península necessita capitals extrangers?»

Baix aquestas impresions está á punt de celebrar-se la conferencia á Algeciras.

Se 'ns concedeix en ella la presidencia de la taula; pero sense obció á plat.

Pel nas se 'ns deixarà menjar tot lo que volguém, s'entén en lo que respecta á perfums... Y encare podría succehir una cosa, y es que 'ns fos impossible ensumar, per estar tapats de nas.

Ficats dintre de la nevera de la indiferencia y del desdeny, á veure ¿quí no 's costipa?

Glatim, espanyols, glatim; ja que no podem fer altra cosa.

En un gran número de fábricas y talleres dels Estats Units s'ha inaugurat l'entrada d'any nou, augmentant el salari als sens obrers. Se calcula que passen de cinch milions de dollars lo que s'ha invertit en aquesta forma pels fabricants.

Més de quatre vegadas la grossa de Nadal repartida equitativament entre 'ls que treballan, ab tot y no haverse tingut que gastar un céntim en comprar bitllets ni participacions.

En aquella República's practica 'l crit del protagonista de *Las Garsas*:—¡Visca 'l treball!

Ab gust, al igual que molts periódichs de la localitat, alabaría las bonas condicions que ha demostrat el general Delgado Zuleta, durant la seva llarga estancia á Barcelona.

Pero, com que si ho hagués fet malament, tampoch podría censurar-lo, dadas las prevencions avuy dominants, preferexo callar, y callaré sempre que d'autoritats militars se tracti. En aquest punt me regeixo per la ley del péndul: mentres el péndul no pugni anar desde la llibertat de la censura á la llibertat del elogi, crech preferible qu'estigui completament parat.

Prenguin nota, y després obrin el portamonedas.

«Els Srs. Montero Ríos, Echegaray, González de la Peña y López Puigcerver, han sigut declarats ministros cessants, ab l'haver anual de 10.000 pessetas als tres primers y 7.500 l'últim.

A freqüencia de crisis, freqüencia de cessantías. En certa manera 'l govern podría titularse: «Gran criadero nacional de sangoneras.»

Encare á la pobre Espanya li queda sanch pera embutirlas.

En vista de que s'ha prohibit el servey prestat per las camareras en alguns establiments públics, sembla que entre 'ls conspicuos del Comité de Molestia Social s'agita l'idea de demanar que las camareras se puguin substituhir per monjas.

S'ha de regoneixer que ab aqueixa substitució hi guanyaria molt la causa de la pública moralitat.

Jo sé del amo de un *Bar*, disposat á donar al seu establiment el títol de *Botilleria mística*. En ell no s'hi servirán més begudas que Chartreuse, Benedictine, Montserratina y altres licors clericals: vi del de dir missa, y aygua de Lourdes á tot pasto.

Una gran idea!

No vol dir res que á horas d'ara tinguém nou Ajuntament: lo que s'ha de procurar es que aviat no sembli vell.

May acaba d'está á punt la comedia d'Algeciras: sempre s'aplassa l'estreno per naps ó per xiribias.

Quatre xiu-xius á la sombra, tres discursos sense fondo, y aquí tens, poble infelís, aprobats els pressupostos.

A la puerta del Congreso no m'hi vinguis á esperar, que van tancar-lo fa días y Deu sab quàn s'obrirá.

La Espanya está molt malalta y ara la visita 'l metge. ¿Qué li deurá receptar? ¿Será ferro ó será llenya?

Hi llegit que don Camilo se 'ns ha tornat lliberal. ¡Bah! El Carnal, á la qüenta, aquest any s'ha adelantat.

¿Que 'l senyor Gobernador no deixa reunir?... No es cert. Detrás d'un tranvía, ahir eram dinou passatgers.

El marqués de Vega Armijo sembla un xicot mal criat: en no dantli 'l metge, demana, fa 'l bot y no vol dinar.

¡També es pega la d'Espanya!

Davant del Tribunal de la Opinió Pública

—¡Aquí 'ls teniu!

Tan tronada que vesteix,
y teniu, ara resulta
que al manto li han fet un set.

Per 'vuy penjém la guitarra
y deixemnos de follías:
noto que 'l fiscal d' imprenta
fa ja estoneta que 'm mira.

L. WAT

XARADA

Un pronom es ma primera,
una lletra es ma segona,
musical es ma tercera
y ma Tot un poble dona.

CARARACH

MUDANSA

Un total, ja fa algún día
entrà en l' hort de don Janot
y s' emportà un hermós tot
que guardat allí tenia.

VERSAYRE BISBALENC

TARJETA POSTAL

A DON
EMILIO T. BRESSES
LORCA

Formar ab aquestas lletres degudament combinadas el
títul d' un drama castellà.

SEBASTIANET (a) PIÑASA

LOGOGRIFO NUMÉRICH

1 2 3 4 5 6 7	—Nom de dona.
2 3 6 7 2	1.—Temps.
2 3 6 1 4	—Els fils y betas (singular).
4 3 2 3	—Animal.
6 3 4	—Herencia.
2	1.—Nota.
5	—Vocal.
6	1.—Lletra.
4 2 3	—Descarga.
7 5 6 7	—Opera.
4 2 3 4 7	—Temps de verb.
4 5 2 7 2	1.—
4 3 2 4 1 3 2	—Torero.

CARARACH

GEROGLÍFICH

Q L
D
EL EL A
CH
7
PATEN
N
GRILLINI
JOSEPH GORINA ROCA

Caballers: Ignacio Sabater, El noy de la Gornalera,
Petit de Breda (a) Olla de cols y Juanet A.: Bunyol.
Caballers: Sebastià Bosch, y I. X. Terris Aire: Mas
vale eso ca no nada.
Caballer: J. Faiges Canals: No va.—Pep del Pi: Aixó
no es despreciable. Veurem.—S. B. B.: El motiu es que
no devia agradar prou.—M. S.: ¡Que se'n diuen de

mentidas á espalllas de la versificació!—Joseph Baldrís:
No 'ns ha tocat el cor. Y á lo demás li devia passar igual.
—Charles de Laviola: Escullirém lo que més convinga.—
Bohemí: Té una mica de gracia, pero l' episodi no enclou
cap novetat.—J. Moret de Gracia: Rebut els traballs, y
s' agraheixen.—P. Pons: No serveix.—Samuel Gran é
Irurusta: No vé d' aquí. Procuraré complaurel... per
més qu' es una cosa molt trista.—Félix Cans: Gracias
com sempre.—J. V., F. C., J. V., y E. C.: No podem
insertar las cartas que 'ns envían per varias rahóns.

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, catter
del Olm, número 8
Tinta Ch. Lorilleux y C.^a

Important

Recomaném als nostres lectors l'

ALMANACH
DE
LA CAMPANA DE GRACIA
pera l' any 1906

Forma un elegant tomo d' unas 200 págines, enquadernat, ab una cuberta en colors.
La ilustració es tan abundant com variada, figurant entre ella numerosas caricaturas de palpitant ac-
tualitat.
El text, compost d' un interessant y escullit aplech de traballs en prosa y en vers, va firmat pels pri-
mers escriptors de Catalunya y alguns de fora.

Preu: ¡DOS ralets! — Se ven per tot arreu